

Nr 208

Av fröken Vinge m. fl., om utredning i syfte att minska riskerna för förväxling av läkemedel på grund av deras namnlighet.

Då och då går genom pressen en notis om en ödesdiger förväxling av läkemedel. Det kan vara en läkare som efter en ansträngande jour råkar kasta om ett par bokstäver i preparatets namn vid receptskrivningen eller som skrivit receptet vid en obekväm skrivplats i patientens hem och därvid råkat skriva otydligt. Det kan vara en farmaceut, som antingen på grund av otydlig skrift från läkarens sida eller på grund av egen distraktion misstolkat receptet. Det kan vara en sjuksköterska, som efter att nio gånger noga ha kontrollerat namnet på en förpackning, den tionde gången kastar en alltför flyktig blick på etiketten.

Givetvis måste stränga krav ställas på omsorgen och noggrannheten hos alla som handhar läkemedel. Allvaret hos dessa krav måste understrykas genom att försummelser beivras. Man bör emellertid dessutom undersöka om något kan göras för att förebygga att en kanske till bristningsgränsen ansträngd människa gör sig skyldig till en försummelse, som kan få olyckliga konsekvenser.

I några fall har det ödesdiga misstaget berott på att två preparat med likartade namn förväxlats. I några fall har visserligen ettdera preparatets namn ändrats, sedan sådan förväxling upprepade gånger ägt rum. En artikelförfattare i Idun, doktor Folke Ludin, har påpekat, att bedövningsmedlet *etokain* döpts om till *prokain*, sedan det några gånger förväxlats med *etolein*, som lär vara ett medel att spruta åderbräck med. Artikelförfattaren framhåller emellertid, att specialitetsförteckningen dock fortfarande överflödar av exempel på läkemedelsnamn som inbjuder till förväxling, och nämner bl. a. följande:

Hexofen är ett insomningsmedel, *hexoral* ett vitaminpreparat och *hexynol* ett antiseptikum. *AT 10* är ett hormonpreparat, *AP* ett medel som förhindrar blodets levring. En kvinna som led av hormonrubbnings fick för några år sedan av misstag *AP*-tabletter i stället för *AT 10*, med livshotande blödning som följd. *Hydrocortison* är ett hormonpreparat, *hydrargan* ett urindrivande kvicksilversalt, *hydrokon* ett hoststillande preparat, *hydrokinon* ett antiseptikum och *hydracillin* ett antibiotikum.

Ett annat problem är att samma preparat kan ha olika namn. Varje läkemedelsfabrik — inhemsk såväl som utländsk — måste ha egna namn på de officiella beredningsformerna. Den ovannämnde artikelförfattaren påpekar sålunda, att *fenemal* även kallas *barbiphen*, *leonal* eller *luminal*, beroende på vem det tillverkas av, och att *pentymal* även går under benämningarna *amytal*, *dormytil* eller *isomytil*. Han tillägger:

Frågan är om inte den svenska läkemedelsfirman Ferrosan är inne på en vettig linje, när den kallar sina vitaminpreparat för Ido-A, Ido-B, Ido-C o. s. v.

Vitamin C (ascorbinsyra) går nu under en rad olika firmanamn: C-vimin (Astra), Cevital (Leo), Redoxon (Roche) och askorbigen (Kabi). Vore det inte förnuftigare att låta inregistrera preparaten under följande benämningar: Astra-C, Leo-C, Roche-C resp. Kabi-C?

Ett annat exempel på en förenkling som kunde gå att genomföra. En läkare borde mycket väl kunna skriva ut fenemaltabletter, rätt och slätt, av viss styrka, varefter apotekaren finge expediera den specialitet som för dagen noterade det lägsta priset.

Vore det inte en fordran som vi skattebetalare rimligtvis kunde ha rätt att ställa nu, när vi alla skall vara med om att bekosta kalaset?

Artikelförfattaren har säkerligen rätt. Man bör söka utvägar att bemästra båda de här berörda olägenheterna, att olika preparat kan ha likartade namn och att samma preparat kan ha olika namn. Medicinalstyrelsen har emellertid för närvarande mycket små befogenheter att ingripa i läkemedlens nomenklatur. I 1934 års kungörelse angående handel med farmaceutiska specialiteter finns vissa bestämmelser angående registreringen. Därvid stadgas, att styrelsen såsom villkor för registreringen äger föreskriva, att sökande godtager den benämning på specialiteten, som styrelsen finner lämplig. Det lär emellertid endast vara i undantagsfall, som en specialitet blir föremål för registrering. Vidare händer det ibland, att en läkemedelsfirma hos patentverket söker registrera ett varumärke. Ett sådant ärende remitteras till medicinalstyrelsen, som då har möjlighet att inverka på namngivningen. De här nämnda möjligheterna för medicinalstyrelsen att påverka specialiteternas benämning spelar emellertid i praktiken en ganska ringa roll, eftersom endast en mindre del av antalet preparat berörs därav.

I 1946 års läkemedelsutrednings nyligen avgivna betänkande diskuteras även specialiteternas benämning. Det heter där:

För läkemedelsutredningen framstår namnfrågan som ett betydelsefullt spörsmål. Det är nämligen av stor vikt, att benämningarna icke äro vilseledande med avseende å specialitetens sammansättning, verkan eller egenskaper i övrigt och icke inbjuda till förväxling med annat läkemedel. Ofta bildas specialitetsnamn genom sammansättning av ord eller stavelser, som anknyta till ingående beståndsdelars namn eller till preparatets medicinska verkningar. Ett läkemedels verkan kan endast sällan mera exakt preciseras. Därför kan ett läkemedelsnamn med anknytning till benämning på sjukdom eller sjukdomssymtom vara ägnat att vilseleda. Om namnet antyder ingående beståndsdelar är vaksamhet av nöden, så att benämningen

icke blir vilseledande. Så kan nämligen ofta bli fallet till följd av de talrika variationsmöjligheter, som den organiska kemien erbjuder.

Genom en undersökning av benämningarna på de i apotekens specialitetsregister upptagna preparaten ansåg sig läkemedelsutredningen kunna konstatera, att den s. k. namnförbistringens icke var så omfattande som ibland påståtts. Utredningen fann det vidare ömtåligt att införa begränsningar i rätten för tillverkarna att fritt få namnsätta sina produkter — fränsett hänsynen till krav, som måste ställas ur säkerhetssynpunkt. Om man införde restriktiva föreskrifter, skulle detta otvivelaktigt innebära "en konkurrensbegränsning, som föga skulle överensstämma med grunderna för den nya lagstiftningen om motverkande av konkurrensbegränsande företeelser inom näringslivet".

Dessa synpunkter är givetvis vägande. Faktum kvarstår emellertid, att olika preparat stundom förväxlas på grund av likartade benämningar och att detta i ett par fall haft allvarliga konsekvenser för patienten.

Vi vill föreslå, att man försöker sanera området på frivillighetens väg och vill därvid peka på det pionjärarbete, som i ett analogt sammanhang utförs av tekniska nomenklaturcentralen. Om ett liknande arbete kunde utföras i fråga om nomenklaturställningen på läkemedelsområdet, kunde en hållbar grund träffas för överenskommelser mellan olika intressenter för sådana principer beträffande namngivningen av preparaten, att risken för förväxlingar minskades. En utredning rörande förutsättningarna för att skapa en grundval för sådana överenskommelser torde böra utföras i medicinalstyrelsens regi. Vi förutsätter att styrelsen därvid bemyndigas anlita sådan expertis, som eventuellt icke redan är företrädd inom styrelsen. Samråd torde böra sökas med Tekniska nomenklaturcentralen, eventuellt också med Nordiska farmakopénämnden och Världshälsoorganisationen.

Med stöd av det ovan anförda hemställas,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om utredning i syfte att minska riskerna för förväxling av läkemedel på grund av deras namnlighet.

Stockholm den 24 januari 1956

Margit Vinge

Ingrid Andrén

Folke Nihlfors